Hyväksytty yhtymähallituksen kokouksessa 10.12.2013

ERITYISOPETUKSEN OHJELMA 2013 – 2017

LÄHTÖKOHTA

Ammattiopisto Tavastia on kaikille opiskelijoille sopiva, esteetön ja helposti saavutettava ammatillinen oppilaitos. Tavastia tarjoaa opiskelijoille laadukasta, henkilökohtaisen erityisen tuen tarpeen huomioivaa ammatillista koulutusta. Ammatillista erityisopetusta annetaan ammatillisessa peruskoulutuksessa (perustutkinnot ja valmistava koulutus), näyttötutkinnoissa ja tarvittaessa muussa aikuiskoulutuksessa.

Erityisopetuksella tarkoitetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja asetuksen (L630/1998 ja A811/1998) mukaista opiskelijan pitkäkestoista erityisen tuen tarvetta. Erityisopetuksen tehtävänä on edistää kaikkien opiskelijoiden mahdollisuuksia opiskella ja oppia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia ja toteuttaa lainsäädännön edellyttämiä erityisopetusjärjestelyjä. Erityisopetuksen avulla edistetään erityisopetusta tarvitsevien opiskelijoiden integroitumista yhteiskunnan täysivaltaisiksi jäseniksi, aktiivisiksi itsensä kehittäjiksi ja vastuullisiksi tulevaisuuden vaikuttajiksi.

Erityisopetuksen avulla osallistutaan nuorisotakuun toteuttamiseen ja edistetään kaikkien vailla toisen asteen tutkintoa olevien mahdollisuutta koulutukseen. Ammatillista erityisopetusta kehitetään henkilöstön ja opiskelijoiden toimesta aktiivisena kumppanina työelämän ja alueen yhteistyöverkostojen kanssa.

Tavastiassa arvostetaan jokaisen opiskelijan yhdenvertaista kohtaamista ja uskotaan opiskelijan kykyyn kehittyä ammatillisesti sekä oppia elinikäisen oppimisen avaintaitoja omien edellytystensä mukaisesti.

Ammattiopisto Tavastiassa rakennetaan pedagogisia malleja yksilöllisten opintopolkujen suorittamiseen erilaisissa toimintaympäristöissä. Entistä vahvemmin panostetaan hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Jatkumo ammatillisen perustutkinnon aloittamisesta ammatillisen perustutkinnon suorittamiseen varmistetaan nuorten ja aikuiskoulutuksen yhteistyöllä. Ammatillisen erityisopetuksen palvelut varmistetaan koko koulutuksen ajan.

Erityisopetuksen toimintaympäristö on muutoksessa. Moniosaajien ja joustavien työntekijöiden tarve kasvaa ja vastaavasti kapea-alaisen osaamisen ja monistavan työn tarve vähenee. Yhteiskunnan vastuu tuetun työn toteuttamisessa kasvaa ja sitä toteutetaan esim. sosiaalisten yritysten kautta. Työelämä ja koulutus tulevat jatkuvaksi vuorotteluksi. Ammatillisen erityisopetuksen rahoitusperusteita tullaan uudistamaan siten, että ne tukevat erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukipalvelujen järjestämistä palvelutarpeen mukaisesti.

TAVOITTEET JA TOIMINTA

Suunnitelmallisuus

- **Erityisopetuksen suunnitelmallisuus**

Ammattiopisto Tavastiassa on erityisopetuksen järjestämistä koskeva kokonaissuunnitelma. Suunnitelma koostuu seuraavista dokumenteista

- Erityisopetuksen ohjelma
- Toiminta- ja taloussuunnitelma
- Erityisopetuksen käyttötalousbudjetti
- Opetussuunnitelman yhteiset osat
- Perustutkintojen opetussuunnitelmien erityisopetusosuudet
- Erityisopetusprosessi ja yhteiset ohjeet käytännön toteutukseen
- Osastokohtaiset erityisopetuksen suunnitelmat

- **HOJKS-prosessin jatkuvuus**
  Erityisopetusta tarvitsevan opiskelijan koulutus perustuu henkilökohtaiseen HOJKS-prosessiin. Prosessi on jatkumo, jonka aloittaa erityisopetuksen tarpeen määrittely ja päättää saattaen vaihto koulutuksen jälkeisessä siirtymävaiheessa. Erityisopetuspäätös edellyttää kirjattujen HOJKS-toimenpiteiden toteuttamista. Erityisen tuen toteutuminen kirjataan HOJKS-asiakirjaan säännöllisesti. HOJKS on juridinen asiakirja, johon asianomaisella on valitusoikeus.

- **Rahoituksen kohdentamisen suunnitelmallisuus**
  HOJKSien lukumäärän mukaisesti määräytyvät korotetut yksikköhinnat kohdennetaan tutkinnoittain erityisopetukseen. Resursointi tehdään opiskelijamäärän mukaisesti.

Tavoitteellinen opetus ja oppiminen

- **Opiskelijoiden henkilökohtaiset tavoitteet**
  Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan tavoitteena on tutkinnon suorittaminen. Erityisopiskelijoiden läpäisyaste tulee olla sama kuin opiskelijoilla keskimäärin. Koulutuksellisena tavoitteena on erityisopetuksen avulla mahdollistaa jokaiselle edellytysten mukainen henkilökohtainen oppiminen ja osaaminen. Mikäli opiskelija ei kykene suoriutumaan tutkinnon perusteista edes mukauttaen, voi hän suorittaa tutkinnon osia eri vaiheissa koulutuksen järjestäjän suunnitelman mukaisesti. Tutkinnon osittain etenevälle opiskelijalle tehdään suunnitelma tutkinnon täydentämisestä.

- **Pedagogisen kehittämisen painopisteenä integraatio**
  Erityisopetus toteutetaan integraatioperiaatteella. Erillisiä erityisopetusryhmiä ei perusteta, mutta tarvittaessa muodostetaan vaihtuvia pienempiä opiskeluryhmiä. Erityisopetus painottuu tukevan ja korjaavan pedagogiikan ohella opiskeluvaikeuksia ennaltaehkäisevään toimintaan.

- **Työelämään siirtymisen edistäminen**
  Erityisopetuksen avulla edistetään tukea tarvitsevien opiskelijoiden työelämään siirtymistä. Keinoina käytetään henkilökohtaisen ohjauksen lisäämistä ja työllistymistä edistävien työssäoppimispaikkojen aktiivista etsintää. Koulutusyhteistyön aikana elinkeinoelämää opastetaan erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohtaamisessa ja opiskelijoiden vahvuuksien hyödyntämisessä.

Henkilöstön osaaminen ja selkeät vastuut

- **Henkilöstön osaamisen kehittäminen**
  Erityisopetuksen toimintaedellytykset perustuvat henkilöstön erityisopetusosaamiseen, sitoutumiseen sekä myönteiseen tahtotilaan. Ammattiopisto Tavastian henkilöstö kehittää itseään jatkuvasti ammatillisen erityisopetuksen toteuttajana. Erityisopetuksen toimijat tarjoavat erityispedagogista osaamista Tavastian henkilöstölle koulutuksen ja vertaismentoroinnin avulla.

- **Erityisopetuksen toimijoiden ja vastuiden määrittelyt**
  Rehtori johtaa erityisopetusta ja tekee erityisopetuspäätökset. Aikuiskoulutuksen osalta erityisopetuspäätökset tekee aikuiskoulutusjohtaja. Koulutuspäällikkö vastaa osastonsa erityisopetuksen toteuttamisesta ja kehittämisestä yhdessä osaston erityisopetustiimin kanssa. Osaston erityisopetuksesta vastaava henkilö (erva) huolehtii HOJKS-prosessin käytännön toimivuudesta. Erva -koordinaattori vastaa erityisopetuksen sidosryhmä- ja verkostoyhteistyöstä. Hän huolehtii peruskoulun saattaen vaihto- prosessista ja osallistuu HOJKSien laadintaan. Jokainen opettaja vastaa oman opetuksensa osalta HOJKS-opiskelijan tukitarpeiden mukaisesta erityisopetuksesta ja annetun erityisopetuksen kirjaamisesta.

Ulkoinen verkostoituminen

- **Kodin ja koulun yhteistyö**
  HOJKS-prosessi sisältää kodin ja koulun välisen yhteistyön, joka ilmenee säännöllisenä, luottamuksellisena tiedonvaihtona, yhteisten ratkaisujen etsimisenä ja kannustavana tuen tarjoamisena.

- **Nivelvaiheyhteistyö**
  Ammattiopisto Tavastian ja lähettävän perusasteen välisen nivelvaiheyhteistyön toteuttavat erityisopetuksen ja opiskelijapalvelun työntekijät. HOJKS -prosessi alkaa parhaimmillaan tästä saattaen vaihdosta jatkuen erityisopetuksen kautta opiskelun jälkeiseen seuraavaan siirtymään.

- **Työelämä- ja verkostoyhteistyö**
  HOJKS-opiskelijan opiskelun jälkeistä siirtymää vahvistetaan rakentamalla yhteistyötä työssäoppimisen aikana yritysten, työpajojen ja kolmannen sektorin kanssa. Terveydellisen, taloudellisen ja sosiaalisen tuen verkostot ovat HOJKS-prosessissa yhteistyökumppaneita sekä opiskelun aikana että opiskelun jälkeisessä siirtymässä.

- **Oppilaitosyhteistyö**
  Väli-Suomen ammatillisten oppilaitosten Välkky-kumppanuusverkosto kehittää erityisopetusta alueellisesti. Ammattiopisto Tavastia osallistuu valtakunnalliseen erityisopetuksen kehittämiseen yhteistyössä Hämeen ja Jyväskylän ammattikorkeakoulujen erityisopettajakoulutusten kanssa.

SEURANTA

Erityisopetuksen toteuttamisessa noudatetaan ammatillisen peruskoulutuksen ja näyttötutkintojen opetussuunnitelman yhteisten osien määräyksiä. Erityisopetuksen toteuttamista ohjaavat erityisopetus- ja mukauttamisprosessit. Toiminta- ja taloussuunnitelmassa määritellään vuosittaiset erityisopetuksen toiminnalliset tavoitteet.

Erityisopetuksen toteutumista seurataan seuraavin dokumentein tai mittarein

- käyttötalouden seuranta
- opettajien henkilökohtaiset päiväkirjat
- HOJKS:t ja niiden päivittäminen
- opiskelija-arviointi ja mukautussuunnitelmat
- läpäisyaste
- tutkinnon osittain suoritettavien täydennettävien tutkintojen dokumentointi

Erityisopetuksen toteutumista arvioidaan osastoittain ja tutkinnoittain puolivuosittain. Erityisopetuksessa toteutetaan itsearviointi yhteistyössä Välkky-verkoston kanssa kuluvalla suunnittelukaudella.

Erityisopetuksen toteutumisen seurannasta vastaa rehtori yhdessä ammattiopiston johtoryhmän, erva-koordinaattorin ja erityisopetuksen tiimin kanssa.